

Egy 1944-es doroszlói elhurcolt

Kemény Ferenc után két gyermek maradt árván

Árpásné Kemény Mária 1938. december 29-én született Doroszlón. Szegény családjában küzdelmes élet várt rá, de nem sejtette, hogy a megpróbáltatások fölülmúlják majd a képzeletét, családfenntartó édesapját ugyanis 1944 októberében elhurcolták, megölték, így testvérével árván maradtak a nincstelenségben. Árpás Mária ma Bácsgyulafalván él, és édesapja elvesztése után csaknem hét évtizeddel is nehezen, a könnyeivel küszködve emlékezik a történetekre.

– Nagyon kicsi voltam, mindössze hatéves. Csak azt tudom, hogy édesapám estefelé elment otthonról, és többé nem láttuk. Valahová házörzésbe ment, ahol édesanyámék részesek voltak. Onnan estefelé behívták a község-házára, hogy mindjárt mehet is, de nem jött haza soha többé. Édesanyám kereste, de csak annyit sikerült megtudnia, hogy valamilyen módon, nem tudom, milyen körülmények közt, még az éjjel átkísérték Sztapárra. Ment utána továbbra is, Sztapárra, Zomborba, járt a hírhedt Kronich-palota pincéjében is, több halottat is látott ott, de az apámat nem találta közöttük – emlékszik vissza Mária asszony. – Édesapám elvesztése után semmit sem kaptunk, sem árvasági segélyt, sem gyermekpótlékot. Ez utóbbit édesanyám ugyan kijárta, de a községi elnök nem engedélyezte. Én nem úgy jártam iskolába, mint a többi gyerekek, anyám, aki két gyerekkel maradt egyedül, még a palatáblát sem

tudta megvenni nekem. Semmilyen segélyt sem kaptunk, kivéve egyszer, két méter szövetet, ruhának. Ez valamiféle szociális segély lehetett.

Árpás Mária emlékezete szerint édesapját, Kemény Ferencet 1944 októberében, egy szép, sárga estén vitték el. Harminchárom esztendő volt akkor. Ugyanazon a napon Doroszlóról elhurcolták Bartók Gellértet meg Zsíros Pált, rájuk is emlékszik.

Azok közül pedig, akiket este vagy éjszaka hurcoltak el a faluból, senki sem került elő soha többé

– Nem sokat tudok az eseményekről, akkoriban nem kérdezősködünk, később meg már nem is találkoztam az ugyancsak árván maradt, falubeli lányokkal. Nehéz gyermekkorom volt, hat osztályt jártam, az utolsót úgy, hogy két napot mentem iskolába, a többit a

temetőben dolgoztam – meséli Mária asszony. – A szomszéd lány apját is elvitték a börtönbe, de az én anyámat nem vitték el, mert akkor nem lett volna mit ennünk. Nem volt semmink, így nem is vehettek el tőlünk semmit. Azok közül pedig, akiket este vagy éjszaka hurcoltak el a faluból, senki sem került elő soha többé.

A kárptólási törvény elfogadását követően Árpás Mária is nyomozni kezdett valamilyen dokumentum után, amivel bizonyíthatná, hogy édesapja az 1944-es partizán vérbosszú áldozatául esett. Eredménytelenül járt a zombori levéltárban, ahol az apatini törvényszék levéltárhoz irányították. Ott azt a választ kapta, hogy a helyi levéltár tűzvészben elpusztult, a bíróság pedig csak 1958-tól működik, tehát a levéltárban nem lehet semmiféle feljegyzés Kemény Ferencről. Egyedül egy halotti bizonyítványt sikerült beszereznie. A dokumentum önmagában is különös, a holtá nyilván-

nítás ugyanis 1948-ban történt, és az elhalálozás dátumaként 1944. december 31-e van rajta feltüntetve. A hivatal tehát valaki kezdeményezésére és valamilyen tanúsítvány alapján holtá nyilvánította Kemény Ferencet, de hogy ki és milyen dokumentummal igazolta, hogy az eltűnése évének utolsó napján már nem volt életben, azt ma már senki sem tudja.

Árpás Mária: Édesapámat egy szép, sárga októberi estén vitték el

Fekete J. József

■ FEKETE J. JÓZSEF